

جنبش حقوق زنان در ایران (طغیان، افول و سرکوب از ۱۲۸۰ تا انقلاب ۵۷)

الیز ساناساریان، ترجمه نوشین احمدی خراسانی
تهران: نشر اختران، ۱۳۸۴، ۲۰۸ صفحه

تهیه و تنظیم: نرگس موسوی جزایری*

است که به آنها پرداخته شده است. جامعه مورد مطالعه در این اثر زنان شهرنشین در ایران بودند و نه زنان روستایی، چراکه مراکز شهری هدف اصلی و مهم تحول اجتماعی در ایران بوده‌اند و در عین حال، در مناطق روستایی ایران، مانند کشورهای دیگر، تقریباً هیچ نشانه‌ای از جنبش زنان وجود نداشته است.

هرچند ایران در قرن بیستم هرگز کشوری مستعمره محسوب نشده، ولی عمدتاً زیر سلطه پادشاهان و حکومت‌های مستبد بوده و قدرت‌های خارجی نقش مهمی در تاریخ اقتصادی-سیاسی آن داشته‌اند. در نتیجه، تنش‌های ذهنی و عملی بین سنت‌گرایی و مدرنیزاسیون (از نوع سرمایه‌داری غربی) جامعه ایران و به‌ویژه زنان را با مشکلات عدیده روبه‌رو کرده است.

در ابتدای کتاب، با مرور اوضاع اجتماعی-سیاسی ایران در اوایل دهه ۱۲۸۰، مشارکت زنان در انقلاب مشروطیت (در سال‌های ۱۲۸۸-۱۲۸۴) و نهضت ملی نفت بررسی شده است (ص ۴۶-۳۸).

در ربع نخست قرن بیستم، زنان ایران تقریباً در تمامی عرصه‌های زندگی وادار به پذیرش وضعیت فرودست خود

این کتاب که با دیدگاهی جامعه‌شناسانه به بررسی جنبش زنان ایران از زمان مشروطیت تا اوایل انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ پرداخته است به نویسندگی الیز ساناساریان و به همت انتشارات دانشگاه میشیگان در سال ۱۹۸۲ منتشر شده و نوشین احمدی خراسانی آن را به فارسی ترجمه کرده است. هدف این کتاب ارائه تحلیلی اجتماعی-سیاسی از جنبش حقوق زنان در ایران قرن بیستم و ویژگی ممتاز آن دست‌مایه قرار دادن وقایع تاریخی و بررسی رویدادهای ایران است. هم‌زمانی نگارش این اثر با انقلاب اسلامی باعث شده است نویسندگان بتوانند به‌دور از تحریف و گذشت زمان واقعیت زنده و ذهنیت فعال بخشی از زنان کشور را در آن دوره تاریخی به‌خوبی نشان دهد.

با مطالعه این کتاب از شرایط ایران و زنان در اوایل دهه ۱۲۸۰، چگونگی تشکیل اولین سازمان‌های زنان و راهکارهای آنها برای مطالبه حقوقشان و نیز دلایل افول جنبش حقوق زنان در ایران آگاه می‌شویم. همچنین وضعیت زنان و اصلاحات قانونی مرتبط با آنها در دولت‌های پهلوی و دلایل حضور فعال زنان در جنبش ضد شاه از اهم مسائلی

* کارشناسی ارشد زمین‌شناسی نفت (پتروفیزیک)
jazayeri.narges@gmail.com